Metafizički bazeni / Antičke varijacije / Antropometrije 10

Palikuča, Paula

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:215:818568

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Repository / Repozitorij:

Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb

Akademija likovnih umjetnosti

Sveučilišta u Zagrebu

Nastavnički odsjek

Paula Palikuča

ZAVRŠNI RAD

PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

Zagreb, 2020./2021.

Kolegiji: Grafika, Slikanje, Kiparstvo

Mentori/ nastavnici iz glavnih umjetničkih predmeta:

- doc.art. Igor Čabraja

- doc.dr.art. Snježana Ban

- doc.dr.art. Ivan Fijolić

METAFIZIČKI BAZENI / ANTIČKE VARIJACIJE / ANTROPOMETRIJE 10

SAŽETAK

Liminalni prostor jedan je vrlo zanimljiv fenomen koji istražujem već dulje vrijeme, a svoju popularnost dobio je tijekom 2020. godine preko društvenih mreža. Taj fascinantan pojam htjela sam objasniti na svoj način kroz završni rad s motivima bazena i nekako ga približiti ostalima. Spojivši ta prijelazna razdoblja sa žanrovima glazbe synthwavea i vaporwavea došla sam i do četiri rješenja slika s motivima skulptura stare Grčke i Rima. Kombinirala sam estetike osamdesetih godina prošlog stoljeća (synthwavea) i modernog vaporwavea koji se vraća na ta prošla vremena „samplingom“, odnosno uzimanjem već gotovih uzoraka pjesama osamdesetih. S druge strane bavila sam se i problemom otpada i plastike te problemom s kojim se suočavaju žene u svijetu-kakvu sliku žene imaju o svom tijelu zbog raznih predrasuda u društvu.

Ključne riječi**: Liminalni prostor, feminizam u umjetnosti, recikliranje, estetika, tekstura**

METAFIZIČKI BAZENI

Tražeći inspiraciju u ljudima, vremenu i prostoru oko mene, došla sam do pojmova liminalnih prostora i liminalnosti koji su me posebno zaintrigirali.

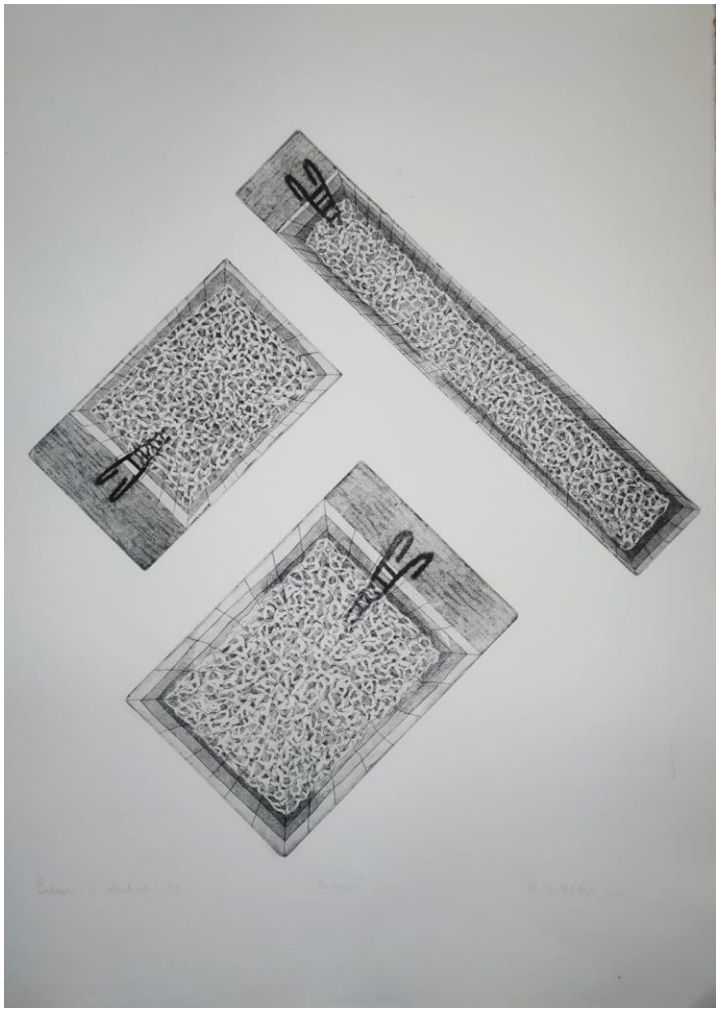
„Liminalnost, „biti na pragu“ je stanje koje prevladava tijekom unutarnje faze obreda prelaska, tih rituala koji se izvode u mnogim društvima za premještanje osobe iz jedne faze života u drugu. Liminalnost je iskustvo međusobne povezanosti. U njegovoj knjizi „Rites of Passage“ iz 1909. godine, etnograf Arnold van Gennep prvo je izolirao i imenovao obrede koji prate promjene mjesta, države, društvenog položaja, vjerskog poziva i starosti u kulturi. Njegova se studija uglavnom fokusirala na rituale životne krize, rođenja, puberteta, braka i smrti. Van Gennep je otkrio da su u obredima, kao opće pravilo, postojale tri faze: razdvajanje, margina ili limen i ponovna agregacija. Prva faza odvaja ritualne subjekte od njihovih starih mjesta u društvu; u drugoj, liminalnoj fazi, subjekti prelaze u kulturno i duhovno područje koje ima malo atributa prošloga ili budućeg stanja; posljednja ih faza postavlja, iznutra transformirane i izvana promijenjene, na novo mjesto u društvu. Van Gennep upotrijebio je riječ limen- latinski za „prag“- za srednju fazu, jer su njegova istraživanja pokazala veliku simboliku vrata u obredima, a sudionici su često ulazili u novi ritualni život preko praga ili ulaza.“

Uzeći u obzir definiciju liminalnosti i kada to spojimo sa određenim mjestom, tada taj prostor poprima ulogu praga koji razdvaja dvije stvarnosti u fizičkom i duhovnom smislu. Često su to napuštena područja, hoteli, takozvani „mrtvi“ supermarketi, ulice sa prigušenom rasvjetom, dječje igraonice itd. sa vrlo malo ili bez ljudi, bez života općenito. Dobar primjer su djela umjetnika Edwarda Hoppera koji slika izolirane figure u praznoj okolini s vrlo nelagodnom atmosferom i naglašenom melankolijom (sličnosti sa Giorgio de Chiricom i metafizičkim slikarstvom). S druge strane suvremeni umjetnik Jared Pike radi seriju od 3D modeliranih bazena smještenih u nerealnu, sanjivu arhitekturu u Blender programu te mi je on ujedno i bio glavni poticaj za izradu mog završnog rada „Metafizički bazeni“.

Bazeni kao motivi vrlo su zanimljivi; imaju svoje geometrijske i organske značajke; raznih su oblika, dubljine i veličine, mrežno popločeni, smješteni u eksterijere i interijere te na kraju i ispunjeni vodom koja stvara teksturu i reflektira se na svjetlosti. Tako sam odlučila na papir (na kraju i na grafičku matricu) prenijeti kompoziciju od tri bazena različitih dimenzija gledanih iz ptičje perspektive. Bakropisom sam čistim linijama naznačila pločice i ljestve, a kasnije sam akvatintom dobila kontrastni spektar tonova svjetlosnih varijacija koji naznačuju lomljenje svjetla na suncu.

Osobno smatram da bazeni najbolje opisuju liminalne prostore, podsjećaju me na prag prelaska gdje ja uronjavam u sebe i izronim u sadašnjost/ stvarnost. Dok sam u vodi sav šum svijeta i nejasnoće nestanu i napokon sve ima smisla. To je onaj san iz kojeg se ne želim probuditi jer znam da me „java“ čeka tamo negdje izvan vode u sjeni.

Vidi u: Encyclopedia, Liminality, Cengage, 23. svibnja 2018., https://www.encyclopedia.com/social-sciences-and-law/sociology-and-social-reform/sociology-general-terms-and-concepts/liminality?fbclid=IwAR2M3QqL7Xlp5FOPaczfHyzRgqfF7RzfPVCmtAT2-wf0jD8kQkguqR7hIvs

Metafizički bazeni, 2021., kombinirana tehnika bakroreza i akvatinte

53 x 39.2 cm

ANTIČKE VARIJACIJE

Završni rad „Antičke varijacije“ nastao je kao ciklus radova koji obuhvaća motive antičkih portretnih skulptura. Svaki portret smješten je u centar kompozicije no vizualno se razlikuju. Cilj prikazivanja na ovaj način bio je eksperimentiranje raznim likovnim izražajnim sredstvima kao što je boja, ploha, prostor i volumen, a sve to korištenjem ponavljajuće teme i motiva- portreta.

Portreti su mi oduvijek bili izvor inspiracije zbog mogućih ekspresija lica koje se mogu na razne načine izraziti i tumačiti, a u ovom slučaju modeli nisu bili živi ljudi već skulpture u kojima vidim posebnu ljepotu i na neki način su moja hiperfiksacija koju sam trebala prenijeti na papir.

Razne tzv. estetike i/ili žanrovi glazbe igrali su veliku ulogu u odabiru slikanih subjekata pa u ovom slučaju to su synthwave, vaporwave i liminalni prostori/ osobe. Iz svake estetike izvukla sam neki fragment i to sve pokušala sklopiti u jednu cjelinu pa je tako i glazba uvelike postala dio mojih radova, a posebno bih htjela izdvojiti glazbu benda „Runners club 95“ čiji album „Panama Papers“ ima poveznicu s mojim ciklusom radova. Paleta boja varira na svakoj slici. Pojavljuju se jake i vibrantne boje synthwavea preuzetih iz samih 80-ih godina ali tu su i one zagasite, isprane boje vaporwavea koji predstavlja prolaznost i istrošenost vremena u prošlosti.

Motive „Antičkih varijacija“ htjela sam prikazati u konceptu virtualnog prostora gdje skulptura nije ni tamo (Grčka ili Rim kao njihovo porijeklo) ni ovdje (doslovno ovdje u fizičkom smislu) već na samom papiru, matrici i plohi oblikovana i stvorena potezima kista, mrljama, bojom, teksturom- nekim pomoćnim sredstvima. „Nadalje, Victor Turner pojašnjava liminalnu osobu kao da ne pripada ni tu, ni tamo; točnije takva osoba ne može se klasificirati unutar zadanih društvenih pravila, normi i vrijednosti. Takvo stanje obilježeno je nemogućnošću da se definira jasan tok bivanja subjekta u prijelaznom periodu, u liminalnom prostoru.“ Subjekt postaje proces promjene iz prošlog stanja u trenutno. Tako, dakle motiv postaje liminalan te se nalazi u „nestvarnom prostoru“, lebdi kao da je u prijelaznoj fazi iz jedne percepcije (kako je društvo prije gledalo na spomenuta djela- tradicionalno) u drugu (kako društvo danas gleda na antičku umjetnost- moderno).

Taj način shvaćanja i interpretacija u meni budi poseban osjećaj nepripadanja i odskakanja od realnosti a to je stanje gotovo prisutno u svakom trenutku mog života, kao da u potpunosti nisam prisutna i svjesna događaja oko sebe, nisam ni na nebu ni na zemlji već negdje između u liminalnom prostoru vremena. Težim nekoj konkretnoj promjeni iako ja kao subjekt nisam upoznata s nečim što nije trenutak (ono što živim) ili jesam a ja to ne znam.

Vidi u: „Istraživanje fizičkog, društvenog i virtualnog prostora, njihove interakcije po modelu tijelo- medij-prostor putem osjetilne etnografije“, Anja Adamović, diplomski rad, 2017., Filozofski fakultet u Rijeci,
file:///C:/Users/paula/Downloads/adamovic_anja_ffri_2017_diplo_sveuc.pdf

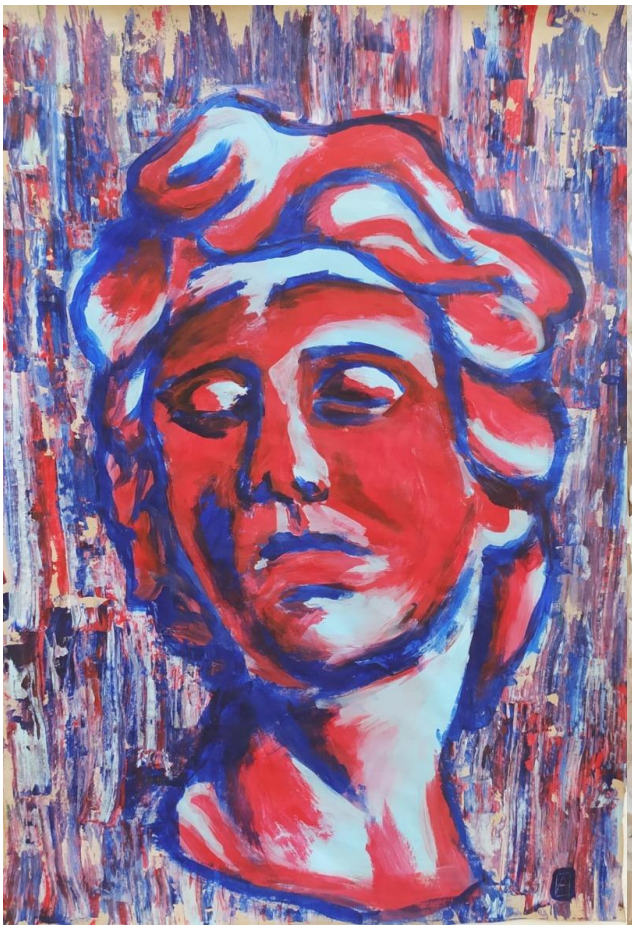
Glava 2, 2021., akril na papiru,

100 x 71 cm

Glava 4, 2021., akril na papiru,

183 x 143 cm

Glava 1, 2021., akvarel na papiru

70 x 99,5 cm

Glava 3, 2021., kombinirana tehnika

akvarela i gipsa na papiru, 75 x 99,5 cm

ANTROPOMETRIJE 10

Sa ciljem recikliranja odbačene i zaboravljene plastike otišla sam na Hrelić, poznati zagrebački sajam i tamo naišla na mnoštvo zanimljivih stvari od kojih su me posebno privukle lutke. Vratila sam se kući s desetak barbika i odlučila eksperimentirati raznim načinima kako im dati novu svrhu u obliku umjetničkih djela. To je bio jedan dugotrajan proces na kojem sam mnogo učila (od materijala i tehnika do same izvedbe) i koji se pretvorio u zaokruženu seriju radova na istu početnu temu- barbika.

„Antropometrije 10“ nastale su nakon što sam kliještima rastavila dijelove tijela barbika i odvojila dva torza koja su poslužila za daljnju izradu. U njihova dva gipsana kalupa stavljala sam crnu glinu s fokusom da ih reprodukcijom nastane deset pojedinačnih koji su na kraju bili i pečeni. Organičnost materijala zbijenog u kalupu dovelo je do mjestimičnih pukotina, a repeticijom motiva stvorio se ritam.

Pukotine nimalo nisu smetale, već su materijalu dale živost i teksturu dok s druge strane za mene predstavljaju čvrstoću. Čvrstoću interpretiram u doslovnom smislu gdje je pečena glina kao materijal izdržljiv te povezujem sa ženama kao snažnim osobama. Tu poveznicu vidim u odabiru motiva ženskog torza i tijela žena općenito koje su kroz povijest prošle kroz društvenu diskriminaciju i bile povrijeđene od sveukupnog sistema. Sve to izazvalo je rane (pukotine) no one su i dalje neuništive.

U ovom djelu posebno me zanimalo prikazivanje ženskog tijela u umjetnosti pa sam se nadovezala s umjetnikom Yvesom Kleinom budući da sam vidjela neke poveznice s njegovim radom „Antopometrije“ iz 1960. godine. Poznat po korištenju ženskih tijela kao "živih kistova" doveo je feministice toga doba u pitanje jeli taj pristup zapravo degradirajući prema ženama jer je tijelo u tom slučaju samo "predmet objektivizacije namijenjen isključivo muškom pogledu i daljnje jačanje patrijarhalnih vrijednosti". S druge strane činjenica je da je tijelo modela dio interakcije s publikom i po Kleinu ima neku višu, čak spiritualnu svrhu. „U svakom slučaju djelima poput ovog Klein je razbio samu definiciju slike, radikalizirao postojani umjetnički povijesni motiv nagosti i postavio konceptualne temelje koji su nastavili informirati umjetnost performansa do danas.”

Zašto deset reprodukcija? Simbolika broja deset također je igrala veliku ulogu u izradi. Deset je bio Pitagorin broj savršenstva ili cjelovitosti, a takvim smatram i žensko tijelo koje se oduvijek smatralo nedovoljno dobrim. Tu su oduvijek bila očekivanja kakvo ono mora biti i što se treba na njemu promijeniti da bi bilo prihvaćeno. Zato sam odlučila deset reprodukcija smjestiti jednu pokraj druge jer smatram da žene trebaju zauzimati se jedna za drugu.

Vidi u: Feminism and Yves Klein’s Anthropométries, Kirstin Russel, 19. siječnja 2011., https://walkerart.org/magazine/feminism-and-yves-kleins-anthropometries#IwAR0N3rXw9Okd5bsskgMc62IWXn6hWrw0M_sRF_oVlkvRU-acMjrNUSOnOTI

Antropometrije 10, 2021., pečena glina, 11 x 5 x 3 cm